

Konference „Právně-filozofický odkaz I. Kanta a současné právní myšlení“

Tomáš Tyl*

Ve dnech 4.–5. března 2004 proběhla na Právnické fakultě MU v Brně mezinárodní konference pod názvem „Právně-filozofický odkaz I. Kanta a současné právní myšlení“. Konference proběhla pod záštitou Katedry teorie práva PrF MU.

Rok 2004 není datem náhodně zvoleným. Immanuel Kant se narodil 22. dubna 1724 a zemřel 12. února 1804, letos tedy uplynulo již 200 let od jeho smrti a o 80 let více od narození tohoto myslitele, který byl v roce 2003 prohlášen „za filozofického krále Evropské unie“. Zjistit, proč právě Kantovy myšlenky byly zvoleny za „ideje nové Evropy“, není obtížné.

V jedné ze svých nejslavnějších knih „Kritika praktického rozumu“¹ zformuloval svůj slavný kategorický imperativ: „Jednej tak, aby maxima tvé vůle mohla vždy zároveň platit jako princip všeobecného zákonodárství. Když s jeho pomocí na základě vrozeného tušení o tom, co je správné a mravné, překonám své přirozené sklony a učiním, co je má povinnost, což ale také nemusím, získávám svobodu, neboť jsem to já, a nikoli příroda v mých smyslech, kdo určuje vůli. Tím se stáváme bytostmi dlicími ve dvou naprosto odlišných sférách skutečnosti, ve světě jevů, kde vše podléhá zákonu příčinnosti, a v nadsmyslové sféře: Dvě věci naplňují duši novým a vzrůstajícím údivem tím více, čím častěji o nich přemýšlíme – hvězdné nebe nade mnou a mravní zákon ve mně.“²

Přednáškovou a diskuzní část konference uvedl svým příspěvkem „Nový pohled na Kantův kriticismus – význam kriticismu pro současnou jurisprudenci“ Em. Univ.–Prof. DDr.Dr.h.c. Ota Weinberger (Právnická fakulta Graz), přednášku „Kelsen a Kant“ proslavil Ao.–Univ.–Prof. Mag. Dr. Thomas Olechowski, „Významu učení o 'syntetické jednotě vůle' pro (kontinentální) evropskou právní kulturu (Leibniz, Rousseau, Kant)“ se věnoval Ao. Uni. Prof. DDr. Christian Stadler – oba přednášející z Právnické fakulty univerzity ve Vídni (Institut für Rechtsphilosophie und Rechtstheorie). Polsko zastupovali Mgr. Tomasz Bekrycht (příspěvek „Kant: Kritika koncepce přirozeného práva“) a Dr. Bartosz Wojciechowski (příspěvek: „Kantova teze odtržení a role filosofie odpovědnosti

při uplatnění práva“) z Katedry teorie a filozofie práva na Právnické fakultě v Lodži.

V rámci konference přednesli své příspěvky též doktorandi a vyučující Právnické fakulty Brno: Mgr. Martin Škop (Postmoderní kritika osvícenské racionality v současném právním myšlení), JUDr. Radim Polčák (Kantův kriticismus a dialektika v instrumentariu moderního právníka), vedoucí Katedry právní teorie Doc. PhDr. et. JUDr. Miloš Večeřa, CSc. (Kantův příspěvek Rawlsově teorii spravedlnosti) a v neposlední řadě PhDr. Tatiana Machalová, CSc. intenzivně se zabývající dílem I. Kanta (Význam Kantova učení o právu pro současné právní myšlení). Dále vystoupil JUDr. Tomáš Doležal z Katedry teorie práva – Právnická fakulta UK Praha (Vliv novokantovství na Kelsenovu „Ryzí nauku právní“ a Brněnskou normativní školu) a JUDr. Petr Osina z Katedry teorie práva a právních dějin – Právnická fakulta UP Olomouc (Immanuel Kant o právu na soukromé vlastnictví).

Zvláštní pozornosti se těšily čtyři příspěvky stavící Kanta do nových či alespoň ne zcela běžných hledisek a souvislostí: JUDr. Branislav Fábry (Katedra teorie práva a sociálních věd, Právnická fakulta KU Bratislava) a jeho „Kantovské základy biomedicínského práva“, dále přednáška Prof. JUDr. Alexandry Krskové, CSc. (Katedra teorie práva, Právnická fakulta Trnavskej Univerzity, Trnava) „Od kultúry povinnosti ku kultúre sebelásky“. Závěr konference náležel přednáškám Prof. Dr.Dr. Wahe H. Balekjiana, Ph.D., (School of Law, Univerzita Glasgow) „Kant a mír jako právní pojem“ a Prof. JUDr. Daliboru Jílkovi, CSc., (Katedra mezinárodního práva, Právnická fakulta MU Brno) „Kantův věčný mír a charta OSN“. Poslední dva příspěvky mimo jiné navazovaly na méně známý Kantův spis „K věčnému míru“³.

Při příležitosti konference byl též slavnostně představen sborník prací F. Weyra, K. Engliše, J. Procházký, Vl. Kubeše, Z. Neubauera, J. Kallaba, O. Weinbergera a dalších – pod společným názvem „Brněnská škola právní teorie“⁴.

Kantovo myšlení je nadčasové, o tom se přesvědčili nejen účastníci a posluchači dvoudenní konference.

* Mgr. Tomáš Tyl, interní doktorand Katedry teorie práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity

¹ Poprvé vydáno roku 1788, česky vyšlo jako KANT, I.: Kritika praktického rozumu, Praha, 1944.

² Citace TANĚV, P.: Immanuel Kant, Reflex 7/04, Praha, 2004.

³ KANT, I.: K věčnému míru, 1. vyd., Praha, 1999 (německy vyšlo poprvé roku 1795).

⁴ WEINBERGER, O. a kol.: Brněnská škola právní teorie, 1. vydání, nakl. Karolinum, Praha, 2003.

Ostatně již v listopadu 1784 v novinách Berlinische Monatschrift Kant píše: „Osvícenství je vykročení člověka z jeho jím samým zaviněné nesvéprávnosti. Nesvéprávnost je neschopnost používat svůj vlastní rozum bez cizího vedení. Tato nesvéprávnost je zaviněna

námi samými, když její příčinou není nedostatek rozumu, ale nedostatek rozhodnosti a odvahy používat ho bez cizího vedení. Sapere aude! Měj odvahu používat svůj vlastní rozum!...“⁵ – tato teze je poselstvím i proběhnuvší konference.

⁵ Citace TANĚV, P.: Immanuel Kant, Reflex 7/04, Praha, 2004.